

ΕΜΟΔΟΤΗΜΕΝΑ

*Ω απγνωστή υποκριτή,
αδέρφι μου μουάεις!
Σαρά Μπωντλάρ*

Βρέχει πάλι, ε; Ωχι αυτός ο βήχας!...

Μα τι μου 'ρθε τώρα και τα ξαναθυμήθηκα.

Ξέρετε ήμως, Έχουμε χαμιά φορά το γούστο τους και τα παιδιά, τα περασμένα... Μπα! Όχι· δεν είν' αυτό που λέτε. Μαρία και οκοτενά ήτανε τα δικά μου. Μα να, τώρα θα, έτσι που τα λέγαμε... Κάτι πράγματα! Καλέ, είναι να σάνει κανείς στα γέλια, σα βάζει με το νου του, πού πάζει χαμιά φορά η κουβέντα... Κι όποτερα ξέρετε; Εσάς δε σας θεωρώ πια ξένο... Αλήθεια! Θέλετε, λοιπόν, να μιλήσουμε σοβαρά; Μα πώς ήρθε έτσι ο λόγος! Θε μου, αυτός ο βήχας! Αχι! έτσι έβηγε κι η μάνα μου... Το ξέρω... το ξέρω... απ' αυτό θα πιάω κι εγώ... έτσι έβηγε και κείνη τις μέρες που... Μα και η Άννα μας, κι εκείνη... Πόσος χαμός που έφυγε η Αννίτσα μας απ' το σπίτι! Ξέρετε, ε; Σας είχα μιλήσει κι άλλη φορά για τη μεγάλη μου την αδερφή. Τώρα ποιος ξέρει... Ζει, πέθανε; Πού να βρίσκεται άραγε! Ποιος ξέρει! Μα τον Κώστα μας... το ξέρω, τον πιάσανε στην Ιταλία, έκανε λέει κάλτσικα, μα δεν πέτυχε, τονέ πιάσανε. Αχι! Αν πετύχαινε ο Κώ-

στας μας στις δουλειές του! Σας βεβαίω, δε θα 'μαστε σήμερα σ' αυτή την κατάσταση. Τι καλό παιδί εκείνος ο Κώστας! Χαμένα τα 'χω μα το Θεό! Τι σας μιλά τώρα γι' αυτόν; Πού τον έχετε σεις τον Κώστα; Ψέματα; Τι σας ενδιαφέρει εσάς αυτός; Ένας καρτέδικος! Καλά δε λέω; Ας είναι!... Το λοιπόν, εκείνη τη μέρα, το μάτι μας είχε γίνει γαρίδα από την πείνα. Κατά το σούρουπο, ο γέρος είχε γυρίσει σκλήρα στο μεθύσι. Εγώ ένωθα κάτι ανατριχίλες... πώς να σας πω! Με το μπαρόν... βλέπετε δε φταίω εγώ, αυτός ο αναθεματισμένος μού κόβει την κουβέντα... Έτσι έβγη κι η... μου το είπε κι ένας πραχτικός, απ' αυτό θα πείω μια μέρα... αδιαφορούσα λοιπόν, δι' αυτά τα ρεμέντια... Α! βέβαια... Οι κομπογυανίτες καμιά φορά βγαίνουν καλύτεροι κι από τους άλλους... Καλέ, καλά λέτει Ψέντες όλοι τους, δικιο έχετε... Γιαρός σου λέει ο άλλος... Και γιατί σας παρακαλώ, δεν βρόσκουν τη γιατρεία μου, αυτοί που κάνουν πως το ξέρουν όλα; Καλέ, δε βαριέστε! Τι λέγαμε; Α, ναι!... Η μάνα μου είχε αρχίσει την γρήνια. Εγώ δεν ξέρω τι μ' έπιασε κείνη την ώρα!... Δεν ξέρω τι μου 'ρθε και... «Καλά! Καλά! της λέω, όσπα τώρα αυτά, όσπα... παπάκια τα ξεφωνητά... παπάκια τα όλα κι όλα, πάμει!... Πήρα πια την απόφαση!...» Τέτοια απόφαση! Ε, τι λέτε; Μπαρό το 'χετε;... Και πόση ήμωνα θαρρείτε;... Ναι, τόση δαι! Μα να σας πω την αλήθεια, από καιρό, αυτό το πράγμα μου σκόρπιζε το μυαλό. Από καιρό κοίταξα τις άλλες... Κι έτσι καθοντυμένες όσως

της έβλεπα!... Όλο πρώτοια, δεξιά, αριστερά... κι όλο μάθανα, το πώς πρέπει να φέρεται κανείς... Ε, βλέπετε, παιδιά του δρόμου εμείς!... Τι: Ψέματα; Στους δρόμους και στα σοκάκια μεγαλώσαμε. Εκεί έμαθε κι ο Κώστας... Ο Κώστας μας, έρεπτε!... Ας είναι!...

«Έλα λοιπόν μητέρα! Έλα, πάμει!» Μιαιά εκείνη. Δεν είχε τίποτα για να με κάνει ν' αλλάξω γνώμη. Τι να πει; Στο χέρι μας ήτανε;... Δεν τα 'βλεπε τα χόλια μας;

Στο αναμεταξύ εγώ είχα σταχτεί λυγάκι. Σιαχτεί, ο λόγος το λέει. Ναι, πάστρεψα λίγο τα παπούτσια μου με το σάλιο... κάτι παπούτσιαι! Τέντωσα τις καλύτερες μου και σήκωσα όσο μπορούσα το φουστάνι, για να φαίνονται καλύτερα οι γάμπες μου. Στην αρχή είπα να τα κατεβάσω πιο κάτω για να φαίνουμε πιο μεγάλη. Μα ήξερα πως τους άντρες... κάτι γέρους προπάντων, τους αρέσουν πολύ οι γάμπες των κοριτσιών. Πόδες φορές εκεί που πήγαινα... Καλέ δε μου λέτε; Τι καταλαβαίνουν τώρα αυτοί οι άνθρωποι και πειράζουν έτσι τα κορίτσια; Κάτι λόγια! Κάτι πράγματα! Ναι τύχει έτσι καμιά φορά ο λόγος... Ας μην τα πολυλογούμε τώρα... Κατέβασα που λέτε δεξιά κι αριστερά τα μαλλιά μου, και με κάθε τρόπο πολειμούσα να φτιάσω τη χρεωνιά μου... έτσι σαν κι εκείνες... Φτιασίδι δεν είχα. Τι χρίμα έλεγα... Πώς λυπόμουναι!... Θαρρούσα πως ήταν απαραίτητο γι' αυτήν τη δουλειά... Μπα! δε θαρρείτε! Αν ήτανε με το νερό να κόβεται

ο βήχας... Μόνο ναί εσάς που σας στενεχωρώ, αυτό με περιράζει. Σας το είπα ε; Μήτε και κόκκινο είχα να βάλω τα χείλη μου. Τα βύζαξα κι εγώ κάμποσην ώρα, τα δάγκωσα κιόλας κι έτσι φαινότανε κόκκινα, κατσαρόκινα. Τι τρελή που ήμουνα!... Αιμάθητη βλέπετε. Τα ίδια και για την πούντρα' κι αυτήν τηνέ θαρούσα απαράτητη. Ίρατσούνισα το ντουβάρει, πήρα λίγο ξερό σουβέ και πασάλευσα τα μούτρα μου, έτσι για πούντρα να πούμε. Παθί! τι να πεις; Ίστερα μ' ένα σβησμένο στήφο έβαψα τα νους μου! Δεν θα το πιστέψετε; Τα στήθια μου!... Μου φάνηκαν μικρά τα στήθια μου! Αμ βέβαια, πόσο χρονώ ήμουνα τότες!

Είπα μια, να χώσω καιμιά πετσέτα στον κόρφο μου, για να φαίνεται πως έχω φουσκωμένα στήθια, μα ύστερα πάλι σκέφθηκα πως θα 'πρεπε να γδυθώ. «Τι θα πει ο άλλος, σα θα με δει έτσι δα!» είπα. «Δε βαριέσαι!» ξαναείπα πάλι. Μια που πήρα την απόφαση, καιά ψυχρά! Κλέφτρα είμαι εγώ να του πάρω λεφτά για ψεύτικα στήθια; Η μάνα μου τα 'βλεπε δα' αυτά, και δεν έβγαζε μυιά. Τι να πει; Εγώ πάλι ήθελα να τηνέ ρωτήσω, τούτα, κείνα... να μ' ορμηγέψει, τι κάνουν εκείνη την ώρα;... πώς έπρεπε να φερθώ;... Μα ύστερα πάλι συλλογίστηκα. Ρωτούνται τέτοια πράγματα' ψέματα; Σε μια μάνα ρωτούνται ποτές αυτά; ε, τι λέτε και σας; — Έτσιμην! της είπα... έλα, πάμε... Ωχι! αυτός ο βήχας!

— Στάσου τώρα εσύ... στάσου λίγο μακριά... ναί περιμένε με εδώ δα... ε, τι λες; Να κάνω το μάτι σε κανένα; Έτσι δεν κάνουν κι οι άλλες; ε;...

Εκείνη, κάτι έκανε να μουρμουρίσει... ανοιγρό-κλεισε δυο τρεις φορές νευρικά τα μάτια της και στάθηκε σε μια γωνιά... πλάι... σ' έναν καστανά... Πώς μου μύρισαν αλγύθεια τα κάστανα!... Μα ο νους μου ήταν αλλού... Την πείνα μου δεν τηνέ σκεπτό-μουνα πια... να... θαρρώ πως δεν πεινούσα πια εκείνη την ώρα... μόνο ναί ένιωθα κάποιο βάρος εδώ δα... να, εδώ, πάνω στο στομάχι... Κι ύστερα ένιωσα σ' όλο μου το κορμί... κάτι... ναί πώς να το πω... σα να μ' έτρωγαν χιλιάδες μερμήγκια... ναί, ναί, όπως όταν έχετε πολλές ψείρες και δεν ξέρετε πού να πρωτοξυστείτε... ε; καιά δε λέω; Θα το προσέξατε... δεν μπορεί! Να, βλέπετε, τα 'χω χαμένα... Είχατε σας ποτές σας ψείρες; Κι ύστερα ένας αγνός ιδρος, είχε ανάψει όλο μου το κορμί. Και με συγχωρείτε κιόλας μια πρέπει, να το πω κι αυτό... Γιατί είπα πρέπει; Τιποτα δεν πρέπει, μα...

Δε μου λέτε γιατί όταν είναι πολύ ταραγμένα τα παιδιά τούς έρχεται έτσι... να κάνουν το ψυδ τους... με συγχωρείτε όμως... ε; Σας έτυχε καιμιά φορά;... Μόνο αυτό συλλογίζόμουνα κείνη την ώρα... μόνο αυτό, και ξαφνικά ένιωσα κάτι πλώω μου... ένιωσα πως κάποιος με... ωχ πώς να σας το πω!... να, ένιωσα κάποια δύναμη που με τραβούσε,

που με τραβούσε και μ' ανάγκαζε να γυρίσω... μου φάνηκε πως κάποιος σιδερένιο χέρι σε μια τανάλια με είχε γραπώσει από το σβέρο και μ' ανάγκαζε να γυρίσω πίσω... Τι παράξενα πράγματα λέω πα-
ράξενα, γιατί σε γύρσια δεν ήτανε κανείς κοντά μου... πονό πιο πέρα, είναι η αλήθεια, στεκότανε κάποιος και φαίνεται θα με κοίταζε... γιατί όταν τον κοίταξα, κι εγώ, οι ματιές μας ανταμώθηκαν... Τι βαριά ματιά!... σε βαρύνει την ένωση να κατε-
βαίνει μέσα μου...

Όστε λοιπόν έτσι; Είναι λοιπόν άνθρωποι που έχουν τέτοιες ματιές... Όστε... ανεβειμάτουνε αυτόν το βήχα... Όχι γι' αυτό... μόνο να ανεβαίνει ο πυ-
ρετός και, όλο λέω... λέω...

Πού ήμασταν; α!... ναι. Μόλις με είδε λοιπόν να του κάνω το μάτι ξεκίνησε αργά αργά προς το μέ-
ρος μου. Χάρηκα ανατρίχασα. Η μάνα μου περίμε-
νε... τα χάστανα μισοβοδούσανε... Ήταν ένας βρωμάκη! ένας βρωμάκη! Κοίταξα τους άλλους τους μουσιούδες... Να ήταν τουλάχιστον κανέννας απ' αυτούς!... Με πήγε κάπου... Εκεί θα κοντά...

Πότε φτάσαμε... Πότε ανεβήκαμε... δεν το κατάνεβα... Μα πως κρύωναν τα χέρια του... και με ήθελε ολόγυμνη... ε, βέβαια, έλεγα μέσα μου, έτσι θα κάνουν κι οι άλλες... με το δίκιο του ο άνθρω-
πος... με τα λεφτά του Ψέματα;... Πήγε να με φάει... μα πώς έκανε!... θεριό ανήμερο... Έβγαζε αφρός απ' το στόμα του, ναί ναί σας βεβαιώ...
έβγαζε αφρός... καλά, βέβαια... θα ήτανε τα σάλια

του... μα εμένα, έτσι σαν αφορί μου φανήκανε... κι έτσι μ' εκείνο το στόμα ήθελε να με φιλήσει... πώς σγαθήκα... μα πάλι έλεγα... με το δίκιο του ο άν-
θρωπος... με τα λεφτά του ψέματα;... Πόνεσα! Όχι! πώς πόνεσα! Σας ορκίζομαι ποτές μου δεν είχα πο-
νέσει έτσι στη ζωή μου... ποτές μου. Μα τι ήτανε κείνος ο πόνος!... Κι αυτός, αυτός θαρρείς και...
ναί ναί!... όσο... όσο πονούσα εγώ!... τόσο αυ-
τός... Στα τελευταία με παρότρυνε... ήρθα λίγο στον εαυτό μου... τι σίγαμα... τι ανατούλα μου ήρ-
θε κείνη την ώρα!... Κι ύστερα σε ρίχτηκε αυτός πάνω στο κρεβάτι - τι βρώμικο κρεβάτι... πονό πιο
βρώμικο κι από της μάνας μου!... ρίχτηκε ανάσκελα σε βουβάλι... ήτανε λαχανιασμένος... κι ακόμα τα
σάλια του!... όλο φουσκάλιτρες σαν αφρός... Μα
γώ πονούσα ακόμα... κι ήμουνα δρωμένη μούσκε-
μα... αναμμένη... Πονούσαν και τα χέρια μου, για-
τί τάχα διαγκάσει... επίτηδες για να μη φωνέξω...
γιατί φοβόμουν... ξέρετε η αστυνομία... οι σταυ-
ρωτήδες... το είχα μάθει κι αυτό... πώς σε δεν εί-
σαι γραμμένη!... Έτσι ολόκληρη!... Δεν μπορώ...
Ναι τόσοσ καιρός πέρασε κι ακόμα το θυμάμαι...
ναι, δεν μπορώ να σας πω το πόσο πόνεσα... Όχι!
πώς είχα πονέσει!... Του είπα:

«Μου δίνετε σας παρακαλώ... για να... για να
πηγαίνω...»

«Να σου δώσω;... Τι, τι θέλεις να σου δώσω;»

«Μα να... ξέρω κι εγώ... τα λεφ... τα λεφτά...»

«Μπα πού να σε πάρει ο διάολος!... μωρή εσύ

είσαι βρώμικη σα..., μωρή βρωμάς αλάσερη, κι έχεις και μούτρα να μου ζητάς και λεφτά;... μωρή αν ήταν με λεφτά, εγώ έπαφνα κορίτσι σαν το κορίτσι νερό μωρή».

Κι άρχισε να με κοιτάζει... όπως στην αρχή. Εγώ τα γασα, έτρεμα ολόκληρη... ύστερα μ' έπιασαν τα χλάμιατα.

Εκείνος είπε: «Σκάσε γρουσουζιά!... σκασιμόζι» και πετάχτηκε έξω. Κάτω τα 'βαλε με τον άνθρακο, με τον ξενοδόχο να πούμε. Δεν ήθελε να παρηλώσει γιατί λέει... Τσακώθηκαν. Τέλος παήρωσε.

Καλά μωρή κούβαλ φώναζε ο ξενοδόχος... ξα-ναένα και βλέπει;... Με τα χλάμιατα ξαναπήγα στη μάνα μου, δίχως πεντάρα, γιατί σας είπα δεν ήξερα ακούμη τίποτε για τη βρώμικη αρρώστια, μήτε πως κανόνευα να μείνω κι έγκυος... Μόνο τον πόνο είχα στο νου μου... την ανακούλια... Κι όλα αυτά δίχως πεντάρα... Εκείνη δε μάλωσε... μόνο ανοιγόκλεινε βιαστικά, νευριανά τα μάτια της και σούρωσε τα χείλια της όπως συνηθίζει σαν ήθελε να πει καιμιά μεγάλη βλαστήμια... καιμιά φοβερή κατάρρα.

Εγώ είπα μέσα μου: «Έστανί! Τώρα ξέρω πια τι πρέπει να κάνω...» είχα μάθει βλέπετε.

Αυτήν τη φορά ήταν ένα κατελάντρος με παλτό και με γραβάτα. Φορούσε και διαγυλίδια. Τι όμορφα διαγυλίδια!... Άντρακιλάς, ως εκεί πάνω... όμορφος άντρας!... Με πήγε σε κάποιο μέρος που ήτανε κι άλλες γυναίκες... τέτοιες!... Ξέρετε... Στο δρόμο περπατούσε αλάργα... ντραπάρανε φαίνεται

να τον βλέπει ο κόσμος μαζί μου. Μια είχα και κάτω χάδια... κάτω μούτρα! όπως είδα ύστερα στον καθαρότη. Βλέπετε είχα χλάμια... Τα δάκρυα πασαλείφτηκαν με το σουβά και με το κάρβουνο του σβησμένου στήθου... Κάτι μούτρα!... Τον έβαλα και παήρωσε το δαμάτιο... Εί! Είχα πια συνηθισεί... Μάλιστα άφωστα την ντροπή κατάν μέρος... ντροπή; τι πεί να πει ντροπή!... Τον έβαλα και με παήρωσε πρώτα... Βλέπετε τι είναι καμείς όταν ξέ-ρει; Έσκασε στα γέλια όταν κοίταζε τα μούτρα μου. Μια μου φέβηκε καλά. Πόνεσα, δε λέω, όχι όμως όπως με τον άλλο... Ωχ πώς είχα πονέσει!...

Μου φέβηκε σχεδόν σαν πατέρα... όλο με φιλούσε, με χάιδευε... Είχα γδυθεί μόνη μου το ήξε-ρα πια... Τι αστέιο μου φάνηκε, όταν τον είδα σα μωρό να μου βυζάνει τα στήθα. Κι είχα κάτω στη-θάρια τότες!... Τι αστέιο που μου φανότανε... γιατί στην αρχή... πώς να σας το πω;... ύστερα παπατή-ρησα πως στο κάθε στήθος μου είχε και μια ρωγί-τσα... γιατί στην αρχή... ναι βέβαια... το ξέρετε... δεν μπορεί... Πότε, πότε με ρωτούσε αν καταλα-βαίνα τίποτα. Δεν ήξερα τι ήθελε να καταλάβω, αυ-τός ο χριστιανός... Εγώ γαργαλούμωνα, ξανάγκυα να πεινά, συλλογιζόμωνα τη μάνα μου που περιέμε-νε... το στή... Ξαφνικά, χτύπησαν απ' έξω από την πόρτα. Κάποια βραχνή φωνή, φώναζε άγρια. «Άντε! μισαν ώρα κάνατε!... Είναι κι άλλοι... περι-μένει ο κόσμος». Εγώ τρώμαξα, σα ρολόι χτυπούσε τη καρδιά μου. Νόμιμα πως ήτανε οι σταυρωτήδες...

ήξερα πώς σαν δεν ήσουν γραμμένη... μα θαρρώ
σας το έχω πει αυτό. Πήχτηκα στην αγκαλιά του,
έτσι γυμνή καθώς ήμουνα ακόμα, σπριμώχθηκα σα
γατάκι πάνω του. Αι τι καλά που ήμουνα πάνω στο
πελώριο εκείνο στρώσι... Τι καλός Εκείνος όλο ένε-
ρε:

«Μη φοβάσαι μικρό... δεν είναι τίποτα... τίπο-
τα... μη φοβάσαι» κι όλο έσκανε στα γέλια κοιτά-
ζοντας τα μούτρα μου στα χάλια που ήσανε. Πώς
ένωδια τον εαυτό μου εκεί, κοντά σ' αυτόν το δυνα-
τό άντρα! Ακόμα κι όλοι οι σταυρωτήδες να ερχό-
νταν εκείνη την ώρα... Πεινούσα όμως, πεινούσαν
και στο σπίτι... Η μάνα μου περνούσε... Ψωνίσαμε.
Αι και τι δεν ψωνίσαμε κείνο το βράδυ! Μόλις φτά-
σαμε στην αυλή έμπηξα τις φωνές...

«Ψώναι!... Ψώναι παιδί!...» Θα φάμε απόψε!...
Θα πασχαλάσουμε!...» Χαϊρόμουνε... γελοία...
γελοία τόσο από τη χαρά μου τόσο, που τα μάτια
μου βούρκωναν.

Ο Κώστας μας, ήσανε μικρός, δεν καταλάβαινε.
Η μάνα μου σούρωνε τα χείλια της, μα το πιγούνι
της έτρεψε... έτρεψε...

Μεθυμένος ο γέρος σηκώθηκε να φάει... κι είχε
μια όρεξη!... Θυμάμαι!...

Από τη μέρα κείνη δεν έλειψε πια τίποτα από το
σπίτι. Ο Κώστας πήγαινε τακτικά σχολείο... ο μπα-
μπάς δε μεθούσε πια τόσο συχνά κι η μάνα μου κοί-

ταζε το νοικοκυριό... Έτσι έβηγε κι έφτυνε κιόλας...
Μονάχα εγώ έχω πιφίνα δέκαρου νύχτες αλάνκερες,
κουβαριασμένη πάνω στον καναπέ...

Όταν γυνούσα κουρασμένη, σωματεμένη, φοβι-
σμένη, μήπως και πήρα τη βρώμικη αρρώστια κι
έβλεπα τη μάνα μου να μην ξεσπώνεται, να της
φαίνονται όλα φυσικά... Αχ! πώς τη σγαλινόμουναι!

Που να καταλάβω εγώ τότε πώς το σπαράκι της
αθλιότητάς είχε αποτελειώσει πια το έργο του μέσα
στην ψυχή της!... Την είχε πια αποκόψει... Μα γω
έπαψα... Έβαζα όλα μου τα δυνατά... Αχ! κι αυτός
ο βήχας!... επαναστατούσα... Έτσι περνούσαν οι μέ-
ρες, μια μια... κι οι μήνες... και τα χρόνια!... Ναι...
τη φτώχεια τηνέ νύκτωρα... μα ύστερα –γιατί και δου-
λειά βρήκα, και ν' αποκατασταθώ μπορούσα, – ύστε-
ρα πια είχα συνηθίσει... Μπαί αν ήσανε έτσι με το
νερό μονάχα να κόβεται... με είχε πάρει πια το πέ-
μα... κι όταν θέλησα να τα παρατήσω... Αχ! ήταν
πια...

Μα τι τα λέω τώρα;

...Τι σας τα λέω εσείς;...